

Novel·la
Marta Monedero

Combatre la tirania amb humor

A la Fira Internacional del Llibre de Teheran, una de les grans cites culturals de l'Iran, que es clausurava diumenge passat, s'hi han posat a la venda 200.000 títols, la majoria dels quals de temes religiosos i tècnics. Perquè en aquest país que s'enorgulleix de la seva literatura, la censura la fuetja sense pietat. Autors prohibits, textos clàssics amputats perquè contradiuen els valors de la Revolució i escriptors exiliats que miren d'explicar què es cou a dins del règim.

Des dels Estats Units, la professora Azar Nafisi ens va ensenyar a *Llegir Lolita a Teheran* els seus coneixements sobre literatura universal, combinats amb els avatars de sobreviure a la dictadura. També des de l'exili nord-americà, Shahriar Mandanipour (autor d'una obra extensa i reconeguda a la República Islàmica, tot i que les autoritats van prohibir-ne els escrits del 1992 al 1998) combat ara la tirania amb l'univers de metàfores i l'humor d'*Una història d'amor i censura a l'Iran*, la primera novel·la d'aquest autor publicada en anglès, idioma del qual beu la traducció catalana.

Relació d'amor i al·legoria política
Subtil, divertida, astuta, sinuosa i amb inclinacions postmodernes (recorda *La insostenible lleugeresa del ser* de Kundera i *La tia Julia y el escribidor* de Vargas Llosa), aquesta és una història d'amor explicada per un novel·lista (que també es diu Shahriar) que des-

REUTERS

Una història d'amor i censura a l'Iran

Shahriar Mandanipour
Traducció:
Albert Torrecasana
Proa
Barcelona, 2010
Preu: 20,90 euros
Pàgines: 255

criu la relació entre un noi i una noia, Dara i Sara -els noms dels protagonistes dels llibres de text infantils abans de la Revolució-, a Teheran.

Una història d'amor i censura a l'Iran és alhora una al·legoria política estructurada a través de les converses hilarants de l'autor amb un censor que personalitza el laberint de paradoxes de la burocràcia kafkiana del règim. Tot això, amanit amb digressions i picades d'ullet al lector

per acostar-li qüestions més o menys estafolàries sobre la realitat del seu país. És justament aquí -quan Mandanipour s'adreça directament als lectors- que l'obra s'enlaira com les bombolles del cava, quan l'autor ens fa partícips de l'ecosistema paranoic en què s'ha convertit la societat iraniana amb una ironia que ens recorda les espirals recargolades del guionista i director Charlie Kaufman (*Com ser John Malkovich*).

Manifestants fent el signe de la victòria a la universitat de Teheran el juliol de l'any passat

Mandanipour destil·la una prosa juganera i amb ganxo, que conjuga amb l'exhibició d'un ric ventall de referents literaris, històrics i socials sobre l'Iran. Tanmateix, l'autor també beu sense complexos de la cultura popular nord-americana (Danielle Steel, Linkin Park, Al Pacino, John Wayne...) i acaba sacsejant-ho tot per servir-ho en una estimulante proposta sobre com l'art lluita per resistir la picadora de la censura.*

Novel·la **Oscar Montferrer**

Crònica d'un aixecament popular

L'episodi que es coneix històricament com la Segona Germania va tenir lloc l'estiu del 1693 al ducat de Gandia com a expressió del descontentament dels camperols, que volien alliberar-se de les càrregues econòmiques que penjaven del jou feudal.

Aquest episodi forneix de material narratiu Rafael Escobar, que emprén *El crit de maig* amb la voluntat de tancar una trilogia històrica de què també formen part les guardonades *L'últim muetzi* i *Les veus de la vall*.

El crit de maig -el títol fa referència a les queixes dels camperols quan les collites són magres- es presenta al lector amb quatre parts

que responen a funcions diferents.

La primera, de manera quasi òbvia, actua com a introducció. Explica com una mare s'acosta, de nit, a la gàbia en què les autoritats exhibeixen, com a escarment, el cap del seu fill, que ha estat ajusticiat i posteriorment decapitat.

La segona part -extensa, molt extensa- té com a autor, en la ficció, Blai Lull, un jovincell orfe que fa un mal pas en mantenir relacions carnals amb la filla d'una família amb la qual els seus havien estat enemics.

Aquesta circumstància i la seva relativa indefensió el duen al servei de Francesc Garcia, que ha assumit la feina d'aixecar els pobles en con-

tra del senyors i posar fi al que consideren un ofec que amenaça la seva supervivència.

La tercera part té com a protagonista Ventura Ferrer, el governador que va posar fi a l'aixecament amb l'ajuda de l'exèrcit i les milícies. I la quarta la protagonitza, ara de manera absoluta, el Francesc Garcia a qui s'ha estat seguint en la crònica dels fets que, en la ficció, du a terme Blai Lull amb les seves anotacions diàries.

Una lletra reivindicativa

El crit de maig, que parla d'una mena de revolta en què va prendre part el poble en un moment, l'actual, en què l'economia global

i la pèssima gestió que se'n fa ajuden a entendre la temptació de dir prou, s'afegeix a totes aquelles obres que, de manera més o menys declarada, presenten una certa reivindicació social.

D'altra banda, el recurs de dividir en quatre veus principals la gran veu de la narració és útil a l'hora de presentar una retaula que interpreta una realitat que deixa ecos en la història però a la qual cal acostar-se a través dels llibres.

El que costa més de fer passar avall, però, és l'acumulació impetuosa de reiteracions que conformen la crònica del personatge de Blai Lull. Definitivament, massa pàgines per a massa poca acció.*

El crit de maig

Rafael Escobar
Eliseu Climent
València, 2010
Preu: 18 euros
Pàgines: 488